

Historische Vereniging Wormerveer

Nieuwsbrief Historische Vereniging Wormerveer jaargang 4, nummer 12 (december 2006)

van de voorzitter

(een bijdrage van Tom Tulleken)

Wat een commotie heerste er de laatste weken in Wormerveer! Het voornemen van een ondernemer om een fors horecapaviljoen te vestigen aan de Zaanweg, recht tegenover de zaken van Luyt en Bakker, heeft de gemoederen behoorlijk bezig gehouden. Omwonenden van De Jonge Prins en de Zaanweg ontpopten zich als ware actievoerders en slaagden erin om in korte tijd 1500 protesthandtekeningen van betrokken Wormerveerders te verzamelen. De handtekeningen werden op 30 november tijdens de *burgeravond* in De Bannehof overhandigd aan wethouder Piet Keijzer. Op diezelfde avond voerde ik namens de HVW het woord waar ik onder andere het volgende naar voren bracht: *De Zaanweg is een gebied van grote, nationale waarde. Het is binnen de Zaanstreek het enige gebied waar men over een grote lengte een vrij uitzicht op de Zaan heeft. Zulks betekent dat bij nieuw- of verbouwplannen terughoudendheid past en dat dergelijke plannen met de grootste zorgvuldigheid getoetst dienen te worden; bovendien dient de Zaanoever zelf onbebouwd te blijven.* Al die acties lijken succesvol te zijn geweest; echter, in de toekomst loert toch het gevaar van een artikel 19-procedure die een potentieel ondernemer kan gaan voeren om alsnog op deze plek horeca te vestigen. De HVW zal de ontwikkelingen met de grootste aandacht blijven volgen en indien nodig opnieuw haar stem laten horen. Bovendien zal de HVW de gemeente Zaanstad verzoeken om de Zaanweg met een gedeelte van het Noordeinde en Zuideinde aan te wijzen als beschermd dorpsgezicht.

prentenactie de lange

Alle leden hebben kortgeleden een brief gehad over de unieke reproducties die de HVW op dit moment te koop heeft. Arnold de Lange, de kunstenaar die de aquarellen heeft vervaardigd, is er in geslaagd om op bijzonder treffende en natuurgetrouwe wijze enkele Wormerveerse plekken van lang geleden weer te geven. Het is frappant te zien hoe Wormerveer veranderd is; vooral de prent van de Noordersluissloot (de tegenwoordige Marktstraat) biedt hoegenaamd geen aanknopingspunten met de huidige situatie. De HVW mag zich bijzonder gelukkig prijzen met Arnold de Lange als lid; ongetwijfeld zal binnen onze vereniging zijn werk nog vaak de aandacht trekken. De reproducties, genummerd en gesigneerd door de kunstenaar, worden in een

Van Cor Tjeertes hadden we op de tentoonstelling van zondagsschilders diverse schilderijen hangen. Prachtige werken, naïef geschilderd maar zeer aansprekend. Dit tafereeltje herkent u natuurlijk al: de brug over de Noordersluis (gedempt in 1964) pal naast waar nu Expert gevestigd is. Tjeertes (1890-1979) ventte met fruit in Wormerveer en het hout van de sinaasappelkistjes diende vaak als schildersdoek. (Particuliere collectie; foto Evelien Pot)

gelimiteerde oplage uitgegeven. Met andere woorden: op is op! Wilt u de prenten eens van dichtbij bekijken dan kan dat bij rokersspeciaalzaak Bakker aan de Zaanweg.

jaardag

De (vierde) HVW jaardag wordt gehouden op zondag 14 januari van 13.00 tot 17.00 uur in De Lorzie aan het Marktplein. Tout Wormerveer ontmoet elkaar en het zal ongetwijfeld weer gezellig druk worden. Op het programma staat in ieder geval een tentoonstelling over de firma Crok & Laan. De jaardag is vrij toegankelijk voor leden en niet-leden.

in dank ontvangen

Zoals u ziet er is weer veel binnengekomen. We zeggen u meteen alvast hartelijk dank. Het meeste wat we ontvangen, is van papier. Allicht, zult u zeggen. Maar zo vanzelfsprekend is dat niet meer. Halvervege de jaren negentig van de vorige eeuw kwam de digitale wereld in een ware stroomversnelling. Websites, weblogs, e-books, dvd's, nieuwsbulletins, powerpoint-presentaties, Word-documenten, foto's en e-mails ... waar blijft dat allemaal? Het meeste verdwijnt gewoon in het 'digitale niets'; vermoeden we. De

Koninklijke Bibliotheek in Den Haag is inmiddels een project gestart om ook die digitale cultuuruitingen voor het nageslacht te bewaren. Eenvoudig is dat niet en het kost miljoenen en dan gaat het hoofdzakelijk om zaken van nationaal belang. Vandaar dat het belangrijk is ook onze aandacht te richten op de recente geschiedenis van Wormerveer en we zijn daarom verheugd over het nieuwe boek van Ton Neuhaus (zie ook elders in deze nieuwsbrief). En vandaar het verzoek aan onze leden om documenten, foto's, cd-rom's van kort geleden toch te bewaren en eventueel (digitaal) over te dragen aan de HVW.

Truus de Jong (Alkmaar), 4 kopie pentekeningen: Filiaan N.V. v/h C. Steemeijer: Auto-Motor en Rijwiel Reparatie Inrichting Ford-Fordson Onderdeelen-Olie-Benzine-Banden, Javastraat 1926 / Herstelplaats van Rijwielen en Motoren, A. de Jong, Javastraat / Garage de Jong & Zoon, Volkswagendealer en Texaco pomp (1934) / Garage de Jong (1937); **J. Langeberg**, boek 'Wessanen's Kon. Fabrieken 1765-1940', luxe editie; **Nico Maas**, asbak Wessanen; Fam. **Stevens-Matthijssen** (Koog aan de Zaan), foto van 9 personen op de Zuidersluis bij Noordhollands

Veerhuis; Dhr. **Sneevliet**, kasboek Gebr. Gorter over werkzaamheden voor de gemeente 1898-1902 (kasboek gekocht bij D. Gorter van de boek- en muziekhandel); **Marian van Veelen-Wessimius**, (Alkmaar), boek '50 jaar Zaanstreek'; Mevr. **van Westervoort**, foto's: voetbalelftal WFC, kleuterschool Fröbelstraat met hoofd der school Mevr. Kuijper en jufrouw Seton, Transvaalstraat (ca. 1918) met Cees van Westervoort op de arm van politieagent Grandiek (verhaal op de achterkant), schoolvoetbalelftal Transvaalstraat; Dhr. **Aarbodem**, 3 scherven gevonden in bodem onder kosterij van Ned. Herv. Kerk Noordeinde; Dhr. **Bloemraad**, 3 officiële feestgidsen t.g.v. 60-, 70- en 75-jarig bestaan Harmonie Excelsior en herdenkingsboekje t.g.v. 100-jarig bestaan; **Dirk Boon** (Koog aan de Zaan), Korte geschiedenis van Dubbel Mannenkwartet Harmonie, bewijs van toegang voor de Openbare Opvoering in De Jonge Prins (14-1-1912), foto Dubbel Mannenkwartet Harmonie; **M. Brandt**, kaart van fabrieken en ondernemingen langs de Zaan (1946), **J.M. Brusche**, timmerkist van vader J. Brusche, werkzaam bij Erve H. de Jong; **Margreet Koeman**, boek Adriaan Loosjes 'Beschrijving van de Zaanlandsche Dorpen' (herdruk 1946), boek Gosse Oosterbaan 'De Tweeling in de ban', diverse documentatiestukken behorende bij Inex tentoonstellingen 1993, 1994, 1998, 2000 en 2002, 7 foto's van Cees Koene tijdens militaire dienst in Indonesië in 1946/1947; **Jan de Koning** (Castricum), foto van alle leerlingen St. Jozef school (juli 1939) bij wisseling van schoolhoofd Mathijsen naar Jorna; **N.N.**, boeken: 'Dick Laan over film', 'Zaanse films', Cor Bruijn 'Sil de Standjutter', Eduard Visser 'Twee handen van zwart', Mar-

garetha A. Verkade 'Uit de windboeken van Cornelis Cornelisz. Honig', folder Stichting Dick Laan filmfonds, 3 krantenknipsels over Dick Laan (9-11-1993, 22-11-1993, 12-8-1989), 2 kalenderprenten van Dick Vonk (De Jonge Prins en De Adelaar), WKF nieuws 8e jrg. nr. 2 (1958), Bouwpraat april 2003 nr. 1, Geheid nieuws: div. nrs. uit 1998, 1999, 2001, 2004 (over door Kakes gebouwde Wormerveerse gebouwen), art. over De Jong Cacao uit de Hoornblazer (2004), diverse krantenknipsels, plakplaatje De Jong's Cacao; **Jan Maarsen**, boek C. Th. Kokke 'De Veluwe Papiermolen', diverse boeken Cor Bruijn, tijdschrift Hoornblazer mei 2004 met info over sluitzegels De Jong, brochure 'Zeilgebruik en molentaal', mapje met foto's molen De Koperslager (herbouwfonds 1964), diverse molenfoto's, De Windbrief diverse nummers; **H. Molenaar** (West-Knollendam), luchtfoto Wormerveer-Noord; **P.K. Neij** (Wormer), 29 ansichtkaarten, waarvan 11 kaarten Wormerveer rond 1900; **Peter Teeling**, linsnede 'Zand lossen bij De Jonge Prins' (1964), tekening molen De Samson aan de Zaandijkerweg door G. Mol; **W. Wezel**, jaarverslagen 1952-1954 van N.V. Machinefabriek en Constructiewerkplaats Gebr. Klinkenberg, incl. foto's; **Dick Zwart**, 8 foto's van familie Gorter op jaardag 2006, kopie prent molen De Zaanstroom; **N.N.**, naambord Polikliniek Centrum voor Verloskunde en Kraamzorg Zaanstreek; **Evean Acht Staten**, ingelijste foto's: voormalig weeshuis Zuideinde van vóór 1906, overzicht hoek Marktstraat/Zaanweg/Noordeinde (datum onbekend), bejaardenhuis d'Acht Staten Wandelweg, bejaardenhuis d'Acht Staten met Albert Heijn en Fröbelschool Zuid; **Tineke Ooms-Herlien**, 13 boeken

De hele dag had het flink gewaaid en geregend maar bij aanvang van de lichtjesavond op de oude begraafplaats was het net als bij de vorige twee keren bladstil en zacht. Mooier kon niet. Er brandden nu 1000 kaarsjes waar Carolien de Jong en haar ploeg een behoorlijke klus aan hebben gehad. Heeft u het nog nooit gezien? Kom dan volgend najaar ook eens langs. Het is sprookjesachtig mooi. (foto Evelien Pot)

Eduard Visser tijdens de najaarsvergadering. (foto Evelien Pot)

o.a., Dick Dreux 'Dolle Dirck de Zaankanter' en 'Dirkie de Zaankanter', Cor Bruijn 'De Vuistslag' (1963), 'Poëzie in het landschap' (1993), 'Wessanen's Kon. Fabrieken' (1940), uitnodigingskaart voor feest 175 jaar Wessanen (1940), Dagblad voor de Zaanstreek (10-12-1969); **Thea van 't Loo**, archief Vrienden van de Bibliotheek (actie tegen sluiting bibliotheek in de jaren negentig); **N.N.**, betalingsboekje voor de verhuur van een woning van R.K. Woningbouw-Vereniging St. Anthonius; **Tom Tulleken**, ansichtkaart Marktstraat met peperbus (1917), diverse foto's o.a. feest Sluispad t.g.v. Wormerveer 500, boek Cor Bruijn 'De Valk zeilt uit', diverse afleveringen personeelsblad Wessanen, foto/plakboek van Scholieren Waterpolo Toernooi (1970-1975), vaantjes van Scholierenwaterpolotoernooi, foto's waterpoloteams periode 1973/1976, Zwembad De Watering en personeel, 5 foto's van waterpoloteams van o.a. Nicolaasschool, St. Jozefschool en Cor Bruijnschool, 5 schoolzwemfoto's van Floraschool, Theo Thijssenschool klas 4, 5, 6, A.H. Gerhardschool, Johan Boumanschool en Floraschool, Sportschool Tulleken en boksteam Tom Tulleken: diverse foto's, promotiemateriaal en memorabilia (o.a. wandfries met tekst 'Mens sana in corpore sano'); Van en via **Piet Bruijn**, diverse foto's (repro) o.a.: Marechausseekazerne aan Hogeweg (1931), Karnelempspad, Gerrit de Zagenvijler (1910), transportploeg Erve De Jong (vergroting), oliebakkerij fam. Teer (hoek Warmoes-

(zie voor het vervolg van **in dank ontvangen** het losse vel)

bis dirk krom

De belangstelling voor Dirk Krom zijn 'diawandeling' door oud-Wormerveer in november was groot. Alle kaartjes waren uitverkocht. Zuideinde, Dubbele Buurt, Noordeinde, Molletjesveer en op de Marktstraat hield de wandeling op. Prachtige plaatjes kwamen voorbij, waarbij menigeen gedacht zal hebben wat zonde dat het er niet meer is. Ook van bekende Wormerveerders uit vroeger tijden presenteerde Dirk een portretje met een verhaal. Kortom, het was zeer afwisselend met een behoorlijk wandeltempo. Uiteraard ontbrak de Krom humor niet toen de brand bij Gorters boekhandel aan de Zaanweg in 1928 ter sprake kwam en Dirk opmerkte dat er zoveel mooie ansichtkaarten verloren zijn gegaan. Gezien het enthousiasme bij het publiek willen we volgend jaar Dirk nog een keer uitnodigen om de tocht door Wormerveer af te maken.

najaarsvergadering

De najaarsledenvergadering van eind oktober, bezocht door zo'n tachtig leden, verliep zeer snel mogen we wel zeggen, althans het formele gedeelte. Voorzitter Tulleken haalde in zijn openingswoord wat recente Zaanse zaken aan die wat bevreemding wekken, zoals de Den Uylbrug die al na 15 jaar een kostbare uitbreiding nodig heeft. Had men dat niet eerder kunnen bedenken? De vergadering stemde in met de benoeming van Rimke Klitsie als bestuurslid; zij zal het secretariaat gaan leiden. De begroting voor 2007, toegelicht door penningmeester Ruud Pauw, werd unaniem goedgekeurd. Voor 2007 staat op de planning het verschijnen van het eerste deel in de serie Wormerveerse Cahiers dat waarschijnlijk over de begraafplaats zal gaan. Na de pauze nam Eduard Visser in zijn lezing ons mee naar de Zaanweg, tussen Stationsstraat en Marktstraat, uit het begin van de jaren '60. De spreker beoogde met zijn voordracht, aan de hand van een meterslange fotocollage, een wisselwerking met het publiek. Dat werd het ook waarbij de ene anekdote de andere uitlokte. Volgens Diet Hilderling, die geheel onverwacht op het eind een ballade over haar geliefde Krommenieërpas als toegift voordroeg, was het een beetje rumoerig maar heel 'gezellig en warm'. En zo was het inderdaad.

mijn favoriete foto

Ton Neuhaus, conservator bij het Molenmuseum en auteur van diverse boeken en artikelen, heeft met zijn pas verschenen boek een treffend beeld geschetst van Wormerveer vanaf de jaren vijftig tot zeventig uit de 20e eeuw. Een tijdsperiode waar nog niet zoveel aandacht voor is en die nog 'ontdekt' moet worden. Over voorbije eeuwen is veel te vinden in de lokale en landelijke archieven maar over de periode van na de Tweede Wereldoorlog is nog niet zoveel gepubliceerd en gearhiveerd. Als u bedenkt dat dat al zestig jaar omvat, dan is het toch al een aanzienlijk deel uit de geschiedenis van ons dorp. Mogelijk dat de oude historie wat meer tot de verbeelding spreekt en dat we nog niet helemaal de historische waarde onderkennen van onze tijd waar we nog volop in staan. Niettemin lijkt het een goede zaak om alvast te verzamelen en te documenteren voor dorpsgenoten in het jaar 2100, die natuurlijk wel eens willen zien wat er allemaal gebeurde in Wormerveer anno 2000. En we hopen dat Ton Neuhaus over onze moderne geschiedenis nog lang niet is 'uitgepubliceerd'.

In oktober organiseerde de HVW een tentoonstelling van Wormerveerse zondagsschilders die meer dan 400 bezoekers trok. De organisatoren wisten niet wat de oproep, eerder dit jaar gedaan, zou opleveren. Het resultaat was echter boven verwachting: ruim 150 werken van hoge kwaliteit waren te bewonderen waaronder zeer veel Wormerveerse dorpsgezichten. (foto's Evelien Pot)

De foto als bijlage bij deze nieuwsbrief is uit het begin van de jaren zestig en viel wegens plaatsgebrek net buiten het boek van Neuhaus. Rechts ziet u de pakhuisen Zaandijk en Veenboer en daartegenover fabriek Engel-III van de firma Crok & Laan (nu Loders Croklaan). Langs de Zaandijkerweg fietste men zo naar het Zuideinde, als het ware door en langs de bedrijvige fabrieken waar van alles gebeurde met veel geluid en gesis zonder dat precies duidelijk was wat en hoe. Het was tegelijkertijd imponerend en ook wat bedreigend. De Moriaan aan de Veerdijk in Wormer was net zo'n welriekend binnendoortje en alleen bij Wessanen aan de Noorddijk kunnen we dat gevoel nog ervaren. In 1964 was de verlengde Soendastraat al gereed maar bleef ongebruikt als nieuwe doorgangsweg vanwege de vele bezwaren van omwonenden. Pas op 5 juni 1967 werd de Zaandijkerweg verboden voor doorgaand verkeer en kwam er een eind aan een oeroude wegverbinding.

vandaag is de geschiedenis van morgen

(een bijdrage van Tom Tulleken)

Guisveld Wachtend op de trein op station Wormerveer wordt ons een fantastisch panorama gegund op een uniek en bijzonder waardevol stuk Wormerveer: het Guisveld. In elk jaargetijde verschillend, maar altijd mooi ligt daar een al duizend jaar onveranderd stuk veenlandschap, terecht beschermd en beheerd door Staatsbosbeheer. Waardevol vanwege de natuur en zijn relatieve ongeschondenheid en extra interessant vanuit cultuur-historisch oogpunt door de aanwezigheid van een aantal archeologische monumenten: de funderingen en vijverlanden van de papiermolens die hier ooit stonden. Aan die uniciteit zal binnenkort een extra waarde worden toegevoegd; het oorspronkelijke en bijzondere karakter van het gebied zal worden hersteld. Ooit (vóór de afsluiting van de Zuiderzee) maakte het Guisveld onderdeel uit van een uitgebreid ecosysteem dat regelmatig overstromde met zout water en dat in droge zomers zout water kreeg aangevoerd via de polderboezems.

Hierdoor ontstond een gebied met unieke zoet-zoute eigenschappen en met een eigen flora en fauna. Sinds de aanleg van de Afsluitdijk echter werd het watermilieu steeds zoeter, raakte het veen aangetast en verdween zeldzame flora. Waar in de Gouden Eeuw in opdracht van de VOC nog tonnen aan het nu zeldzame 'echt lepelblad' (*Cochlearia officinalis*) werd geoogst als middel tegen scheurbuik, daar groeien nu boterbloemen en andere algemeen voorkomende soorten. Dankzij een forse subsidie van de Europese Gemeenschap gaat dit echter veranderen. Via een pijpleiding zal vanuit het Noorzeekanaal brak water worden ingelaten dat op termijn van het Guisveld weer een brakwatergebied moet maken. Inmiddels is men met de voorbereidingen gestart en zal het project naar verwachting in augustus 2010 gereed zijn. Tijdens de aanleg zal tevens een baggerproject aanvangen en zullen de in de loop der jaren steeds meer dichtgeslibde waterlopen weer op diepte worden gebracht. Hierdoor wint het gebied tevens aan waarde als waterberging. Het Guisveld is als cultuur- en natuurhistorische erfenis een belangrijk facet van het Zaanse erfgoed. Dat de oorspronkelijke situatie weer wordt hersteld middels een eigentijdse oplossing is een uitstekende zaak. Een prachtig voorbeeld van verantwoord en doordacht beheer en een garantie voor behoud voor onze toekomstige generaties.

jan lute oproep

HVW lid Jan Lute woonde als jongeling op Dubbele Buurt nummer 9 waar zijn vader een agentschap had van de Alkmaar Packet. In 1966 emigreerde hij naar Canada, waar hij werkzaam was in de 'electrical engineering', en sinds 1987 woont hij in Noorwegen. Onlangs schreef hij naar de HVW dat hij informatie zoekt over (zoals hij dat zelf noemt) 'de oude dagen': met name over zijn lagere schooltijd (school B) en de ULO periode aan de Goudastraat gedurende 1949-1953. Hij wil graag in contact komen met zijn jeugd- en klasgenoten van toen. Wie kan hem helpen aan foto's en andere informatie? U kunt hem rechtstreeks bereiken via e-mail jalu@sysedata.no of als dat lastig is via ons secretariaat.

boek&

De aanschaf meer dan waard! Ton Neuhaus heeft een prachtig boek gemaakt over het Wormerveerse dorpsgezicht van na de oorlog tot 1970. De foto's zijn schitterend en samen met de deskundige teksten laat Neuhaus zien hoe het dorp in relatief korte tijd veranderd is. De naoorlogse woningnood was de aanzet voor de aanleg van nieuwe woonwijken, vooral in Wormerveer-noord, maar dat ging wel ten koste van veel karakteristieke panden en buurtjes. "Had dat niet een 'tikkeltje' anders gekund?", betreurt de auteur nu. *Wormerveer 1950 - 1970; het heimwee blijft ...* is een uitgave van Aprilis in Zaltbommel, ISBN 9789059941663, € 18,50.

Pas geleden is weer een nieuw deeltje (Zaan-zuid) verschenen in de serie *Monumentenroute* verzorgd door de afdeling Monumenten van de Gemeente Zaanstad. Dit keer voert de (fiets)route u langs de oude dijken en monumenten van Zaandam en Koog aan de Zaan. De prijs is € 2,-.

En nu een gewoon Hollandsch liedje. *Leven en werken van Dirk Witte (1885-1932)* is een uitgave van Stichting Vrienden van het Zaantheater. Auteur Co Rol beschrijft hoe Zaandammer Dirk Witte de belangrijkste liedjesleverancier werd van Jean-Louis Pissuisse, de grote man van de Nederlandse kleinkunst in het begin van de vorige eeuw. Een van Dirk Witte zijn liedjes kent u zeker: 'Mensch, durf te leven!'. € 5,-.

Tussen kant en wal: bruggen en veren over de Zaan, toen en nu door Peter Roggeveen, is een prachtig boekwerk over met name bruggen, maar ook over ponten en veren. Kortom, hoe kwam je vroeger aan de overkant en wat voor gedoe is er niet telkens geweest (en nog steeds eigenlijk) om dat allemaal goed geregeld te krijgen. Een uitgave van Stichting Uitgeverij Noord-Holland in Wormer, ISBN 978907838106X, € 17,50.

Fotograaf Jan Willem Verkerk neemt in *Onbekend Zaandam herkend* de lezer mee achter de normaal gesloten deuren van diverse instellingen en bedrijven. De Oostzijderkerk, Zaantheater, Zaangemaal, verfmolen De Kat zijn enkele voorbeelden. Uitgeverij Aprilis, Zaltbommel, ISBN 9789059941571, € 19,50.

Het Hembrugterrein - verleden, heden en toekomst door Ellen Holleman en Remco Reijke met foto's van Gé Dubbelman be-

schrijft niet alleen de geschiedenis van dit voormalig militair gebied (Artillerie Inrichtingen) maar geeft ook een visie voor de toekomst hoe het monumentale karakter behouden kan blijven. Uitgegeven door Stichting Uitgeverij Noord-Holland, ISBN 9789078381027, € 22,50.

Over de bijzondere rol die Oostzaanse melkboeren en melkveehouders speelden bij de melkvoorziening aan de Amsterdamse bevolking gaat *Amsterdamse branie, Oostzaanse melk* door Rob Veenman. Een uitgave van Impuls in Purmerend in samenwerking met Stichting Oudheidkamer Oostzaan, ISBN 9789080806047, € 14,95. (n.b. Heel aardig in dit verband is de website van 'De Melkmaten': www.zuivelmuseum.nl)

Meteen goed uitpakken moeten ze in Wormer gedacht hebben. En terecht, het recent opgerichte *Historisch Genootschap Wormer* groeit snel en met het verschijnen van het *jaarboek 2006* heeft men een indrukwekkende start gemaakt. Een prachtig gebonden boekwerk is het geworden, fraai geïllustreerd en met interessante artikelen over o.a. de Beschuitstoren en Wormerse miliciens tijdens de Belgische opstand (1830-1833). De prijs is € 20,-. Meer informatie vindt u op www.genootschapwormer.nl of telefonisch 075-6423798.

Aan de hand van opmerkelijke krantenartikelen uit de Zaanlandsche Courant stelde Ron Couwenhoven zijn nieuwste boek samen: *Kroniek van het molenleven: de Zaanstreek anno 1868 - 1881*. Een uitgave van Stichting Archief Ron Couwenhoven, ISBN 9080665088, € 19,50.

Fred Roodenburg is de samensteller van *Het Zaanlands Lyceum in de oorlogsjaren 1940 - 1945*. Het boek is een chronologische bundeling van talloze documenten en correspondentie over allerlei (onplezierige) zaken waarmee de school te maken kreeg. Uitgegeven in eigen beheer; meer informatie via tel. 0251-292479 of roodenburgfred@kp.nplanet.nl. Prijs € 25,90.

Van de grote weg af: Cor Dik, schilder (1906-1975) is een monografie, samengesteld door zijn kleindochter Iris Dik, over leven en werk van deze fijnzinnige kunstenaar, geboren in Zaandijk. Stichting Uitgeverij Noord-Holland, ISBN 9789078381035, € 25,-.

Tenzij anders vermeld, zijn alle boeken in deze rubriek te koop bij boekhandel Pasman (Zaanweg), Bruna (Marktplaats) en Schuurman (Stationsstraat)

kortweg

Corso HVW lid Egbert Barten is filmhistoricus en voor een van zijn onderzoeksprojecten is hij op zoek naar materiaal over de Corso bioscoop in de Javastraat. Mocht u nog beschikken over documenten, krantenknipsels, foto's, affiches, voorwerpen wellicht, neemt u dan a.u.b. contact op met Barten. Zijn e-mailadres

is ewjbarthen@zonnet.nl of telefonisch 075-6405377.

Krommenieërpad Diet Hildering wil graag in contact komen met mensen die nog verhalen, informatie of foto's hebben over het Krommenieërpad. Ze heeft al eens eerder een en ander in boekjes gebundeld maar er is vast nog meer. Haar telefoonnummer is 075-6426458.

Zaans Museum Tot en met 18 maart 2007 is er in het Zaans Museum de expositie *Het portret centraal*, een keuze uit de museumcollectie van portretten uit de 17e, 18e en 19e eeuw waaronder bekende Zaanse families zoals De Lange en Van Gelder. Het Zaans Museum is dagelijks geopend van 9.00 tot 17.00 uur.

Molenmuseum *Wet de pot skaft, Noord-Hollandse streekgerechten* is de titel van een expositie in het Molenmuseum te Koog aan de Zaan die tot en met 11 februari te genieten is. Als extra wordt op diverse zondagmiddagen de minimusical Marie au Baine opgevoerd, geschreven door Peter Aten en gespeeld door Marjan Aten, Gré Berkhout en Margaret Tromp (reserveren is gewenst). De openingstijden van Het Molenmuseum zijn: dinsdag tot en met vrijdag van 11.00 uur tot 17.00 uur en op zaterdag en zondag van 13.00 uur tot 17.00 uur. Tel. 075-6288968.

Geloof Fotograaf Wim de Jong van het gemeentearchief heeft het afgelopen jaar alle Zaanse kerk- en geloofsgebouwen van binnen en buiten gefotografeerd. Ook heeft hij diverse malen toestemming gekregen te fotograferen tijdens een dienst. De tentoonstelling *Geloof* is te zien in het Gemeentehuis, Bannehof 1 te Zaandijk van 19 januari tot en met 1 februari.

colofon

Deze nieuwsbrief verschijnt drie keer per jaar voor leden en begunstigers van de Historische Vereniging Wormerveer.

Redactie

Redactie Huib Bakker, Carole Post van

der Linde, Atie Bouwmans

Fotobewerking

Harmen van 't Loo

Ontwerp

motiondezign, Wormerveer

Drukwerk

Drukkerij Bentvelzen, Wormer

Secretariaat

postbus 303, 1520 AH Wormerveer

tel. 075 - 6210905

e-mail hvw.wormerveer@lycos.nl

kantoor: achterzijde Zaanweg 4
open op maandag- en vrijdagmiddag van 13.30 tot 16.00 uur.

contributie 2007 € 13,50 (gezinslid € 7,50)
penningmeester Ruud Pauw (075-6873896)

Rabobank Zaanstreek 394910885
KvK Amsterdam 34180336

vervolg in dank ontvangen, Nieuwsbrief HVW jaargang 4, nummer 12 (december 2006)

straat / Wandelweg), brandweer Meelfabriek De Vlijt (jaren '20), archiefstukken INEX m.b.t. tentoonstellingen uit 1996, 1998 en 2002; **Cor Bakker** (Duitsland), 2 foto's (repro) sloop Blaauwe Hof nr. 40 (huis van opa en oma Windhouwer), Ansichtkaart Zaanbrug, Mulo-diploma, diverse nummers De Windbrief; **C. Bakker** (Wormerveer), 4 chocoladevormen van Erve De Jong (waarvan 1 met opdruk 'De Erve De Jong Wormerveer Holland'); **Ed van der Bijl**, 25 fotobladen t.g.v. 12,5 jaar Witte Vlinder, begeleidende brief voor de buurthuisbezoeker, opgave cursussen (z.j.), diverse documentatiestukken Wijkoverleg, knipsels Wormerveerse gemeenschap, poster De Bres; **Mart Boere** en **Ed Meijns**, QSC archiefstukken: cliché van 'Hoera we zijn er weer', stempel 'QSC Inter '70', doosje visitekaartjes QSC, lucifersdoosjes van QSC 60 jaar en 50 jaar, ontwerp lucifersdoosjes J. Kramer, medailles QSC: estafetteploeg, 3e prijs t.g.v. 450 jaar Wormerveer in 1953 en Sjoelen t.g.v. QSC 1915-1975, badge Controle QSC, 6 QSC balpennen, lepeltje QSC 1940-'41, 110 foto's van diverse revues en voetbalaangelegenheden, diverse programma's en fotoboeken van de revues: 'Is het wat, of is het niks' (1928), 'Bij ons in Wormerveer' (1930), 'Hoera we zijn er weer' (1933), 't Komt allemaal terecht' (1935), herinneringsfotoalbum t.g.v. 20-jarig bestaan Q.S.C.; **W. Broerse**, 'Nieuwe kaart van de nijvere oevers van de Zaan ter hoogte van Wormerveer en Wormer vervaardigd in den jare 1970 i.o.v. Wessanen's Kon. Fabrieken' door F.W. Michels cartograaf (185 x 100); **R. Couwenhoven** (Zaandam), boeken 'Het olieslagerscontract' en 'Zaanse molenbranden', 14 nummers Het Molenmagazine (2002-2006); **Tini van Gemeren**, boek 'Verzet aan de Zaan'; Mevr. **De Grunt**, foto's (repro) schoolreisje School C in Schoorl, Kinderkoor Jo Toet met aan de piano Jan Kolvers, 2x etalage De Grunt aan de Zaanweg; **An van Hoogstraten**, foto (repro) Zaan bij West-Knollendam; **Dirk Krom**, foto van dia: buurtkinderen in de Fröbelstraat voor de Fröbelschool; **J. Meijns**, foto Kleuterschool Zuid in zaal van (waarschijnlijk) De Jonge Prins; **J. Nielen Jr.**, kledinghangers (5 stuks) van Koene (Wandelweg), Hartog en Gebr. Bisschop's kledingmagazijnen; Mevr. **Rovers**, foto van kuipersploeg van Jan Dekker; **Cor Smit**, originele en (kopie) foto's: Stoomslagerij De Vrede, Kerkstraat 2006, brug Nagtegaalsloot voor de sloop, Watering Noorderveld, voormalig terrein Wasserij Hartog, 2x personeel Wasserij Hartog (periode 1953/59), 2x Wormerveers Vrouwenkoor in de Avrostudio's, 2x pakhuis De Kraai en De Bezem + stukje info krant juli '75, 2x brand gemeentehuis (6-3-1975), voetbalwedstrijd tussen personeel fabriek en kantoor Wessanen, sloop silo De Vlijt (1985), Noorderveld met schuur van boer Kat (1986), de Watering (1990), verhuizing

van pakhuis uit Zaandam naar Dubbele Buurt (1985), pakhuis Archangel (1986), Zuideinde (jaren '80); Mevr. **Steenbakker**, foto van Gemengde Zangvereniging Aurora (opgericht 1-12-1882), donateurskaart en programma van uitvoering van de geheelonthouders Zangvereniging Excelsior (1935), Ansichtkaart Wandelweg, felicitatiekaart van Jeugdspaarbank van de Vereniging 'Spaarbank te Wormerveer' (1947), felicitatierijm van Maartje Krijger voor opa en oma (1951), felicitatierijm van Grietje Knijnsberg voor vader en moeder (1918), krantenknipsels: huwelijkskundig Cornelis Knijnsberg en Maartje Kok / vertrek Dokter G. van Geldorp (1976) / Kon. Wormerveers Mannenkoor 1966), schrijftje Moedercursus van G. Krijger-Knijnsberg door zuster Leegwater (1936), diverse nummers van de tijdschriften Het Gaande Werk, W.K.F. nieuws en Wessanen Nieuws; **Lida Vogel-Rem**, foto's van fam. Schoute (ca. 1898), personeel in werkplaats fa. Rem (Warmoesstraat), Nereus 4 (7 waterpoloers, o.a. H. Rem), Cor Bruijn en Chris de Haan in opslagschuur van Rem, 133 foto's van uitvoeringen van de Zaanse Operette Vereniging vanaf 1946 tot 1960, 5 foto's ZOV technische ploeg; **K. Waal** (Oost-Knollendam), foto (repro) Mevr. Davids van het Zwaentje die kinderen van Oost-Knollendam naar de kleuterschool in West-Knollendam overvaart; Mevr. **Bender**, chocoladevorm cacaofabriek Boon, boek 'Sijtje' van Cor Bruijn en M. Bruijn-de Vries, 3^e dr.;

(schenking Mevr. S. Veldhuis-Laan)

Fam. **Ten Broek**, firmastempel Ten Broek; Fam. **Gorter**, 3 boeken met foto's en Ansichtkaarten, familiefotoboek met kwartierstaat, handgeschreven boekwerk met 'Krapte van Fabrieken, Molens enz.' (ca. 1900), krantenknipsels: 'Mijn jeugd aan de Zaan' van Cor Bruijn en 'Aigenwaize praetjes bij ouwe Wormerveerse plaetjes: Weet ja nag', diverse documentatiestukken en foto's m.b.t. tentoonstelling en stichting 'Weet waar U woont' (1960), diverse foto's (40) o.a.: familie (1933), kolentransporteur Jan Dekker (1958), Zaanbrug en Noordersluisbrug t.g.v. 450 jaar Wormerveer (1953), schuur Guisveld (1938), diverse huizen, woonhuis/interieur/tuin Noordeinde (1985), Guisveld, Zaan richting West-Knollendam

(oud, jaar onbekend), timmerschuur Gebr. Gorter, interieur oude Weeshuis, molens o.a. De Veerschuit, voorbeeld van stalen raam, diverse ansichten: o.a. gezicht op achterkant Zaanweg (1901), Wormerveer 'Gezicht op de plaats' (1903), brochure Loopkranen (uitgave Klinkenberg), tekening Compound Stoom-pompwerktuig van het pompstation te Soesterberg van Utrechtse Waterleiding (1904), divers oud molengereedschap (beitels, gutsen, schaven boren enz.) alles in opbergkist gemaakt door Gerrit Jan Mol; **N.N.**, plattegronden Zaanstreek (uitg. Zaanse VVV en Voorlichting Zaanstad), schets behorende bij studie over structuurplan voor de Zaanstreek (1963), artikel over bruggen - Noordbrug uit tijdschrift Kamer van Koophandel, tijdschriftfoto van Pettecomplex (ca. 1920), div. krantenartikelen over Zaanbocht(winkeliers) in Zaanstad-Noord (1972 en 1979), uitnodigingskaart voor nieuwjaarsreceptie gemeentebestuur Wormerveer (1969) in De Nieuwe Sociëteit, nieuw Feestlid nr. 68 van J. Meijns (Feest- en Bruiloftsartikelen, Krommenierweg 202), officieel programma van de 1^e Ronde van Wormerveer (1946), officieel programma van Kampioenschap van Nederland op de baan 1943 (met deelnemer nr. 10 van de Professionals: P.J. Evers), brochure bij tentoonstelling 'Weet waar U woont' op 27/30 januari 1960 in De Nieuwe Sociëteit, persbericht voor expositie 'Wormerveer, Verleden - Heden en Toekomst' op 9/11 december 1982 in Kraaijer's Modeschuur (Zaanweg 124), raadsstukken betr. Verkeerscirculatieplan uit de jaren 1978-1983, 'Red het Raadhuis' (n.a.v. brand), divers documentatiemateriaal m.b.t. d'Acht Staten: foto's en knipsels van eeuwfeest en 50-jarig bestaan gebouw in 1953 en opening nieuwe vleugel in 1961 met 6 Ansichtkaarten, jubileumboek, 1^e huisorgaan (dec. 1962), huisorgaan 9 okt. 1967 (overlijden L. Andrea, bestuurslid) en reglementen, diverse publicaties en documenten m.b.t. Tweede Wereldoorlog: 'Luchtgevaar: tijdschrift voor luchtbescherming', nr. 3 (1939) en nr. 10 (1942), Maandblad voor luchtbescherming en brandweer, 1^e jrg. no. 4 (1945), verslag Evacuatiendienst Wormerveer (sept. 1944), Inventarisatie Luchtbeschermingsdienst Wormerveer (afd. Brandweer) en opgave van personen per hulppost (afd. Geneeskundige dienst), div. verordnungsblaadjes met de namen: 'Wisselblad' (sept. 1940/mei 1941), 'Bezetting 2' (aug. 1940/maart 1941), 'Textiel 8' (aug. 1940/mei 1941), 'Levensmiddelen 6' (aug. 1940/april 1941), 'Sociale maatregelen 7' (mei 1940 / mei 1941), 'Diversen 12' (aug. 1940/mei 1941), 'Verkeer 9', 'Vleesch en vet 10', 'Zuivelproducten 11', 'Geldwezen 4' en 'Lederwaren 5', Algemeen Sportweekblad 'Sport in en om Amsterdam': 1^e jrg. no. 3, sept. 1945, Je Maintiendrai, Weekblad voor Personalistisch Socialisme: 6^e jrg. no. 2 en 11 (1945), Trouw: speciale uitgave voor Midden Noord-Holland, no. 57 van 5 mei 1945, Trouw: 3^e jrg. no. 5 einde april 1945, 'Ik zal handhaven' april 1942,

bevrijdingsnummer 1940-1945 van Noordhollands Dagblad (30 april 1985), boeken: '50 jaar Kraaijer Wormerveer' (1913-1963), brochure 'Leefplan voor de Zaanstreek', 'De Zaanstreek in het perspectief: rede van J. Vink voor Bestuur Stichting Toekomst Zaanstreek'; **P. van der Laan** (Wormer), 10 foto's (repro) personeel Erve H. de Jong; bedrijfsuitje, voetbalelftal, technische dienst; **W. Mulder** (Zaandam), 6 clichés van objecten Klinkenberg, 2 fotoknipselboeken met tekeningen betreffende kunstwerken en materialen van fa. Klinkenberg (o.a. Zaanbrug); **Marian Pijl** (Wormer), foto Schenk brandstoffenhandel aan het Schoolpad, bierglas met afbeelding Café Sman en tekst 'Gezellige mannen drinken bier bij de Smannen', gedenkbord 100 jaar Bouw- en Houtbond FNV: 1894 februari 1994 (afd. Krommenie Wormerveer), beker met afbeelding Hervormde Kerk anno 1640; **Dhr. Pirovano**, lucht-foto Zaanbocht (vóór 1978); **J. Post**, 4 schilderijtjes van Henk Hildering (ongedateerd); **Mevr. Roekel** (Krommenie) uit nalatenschap van mevr. S. Bakker-den Uil (Wormerveer), Historische kalender Wormerveer in vervlogen jaren (2003), oorkonde van de leden van Harmonie Ons Genoegen aan D. Bakker t.g.v. zijn vertrek naar Zuid-Afrika op 19-12-1947 met foto van voltallig gezelschap, 2 sigarenbandjes opdruk Wessanen 200 jaar 1765-1965, 4 schoolfoto's van School B, 1 schoolfoto van School D, boeken: 'Gedenkboek 50 jaar Gemeente Gasfabriek 1863-1913', 'Jaarsymfonie van de Zaanstreek' (aangeboden door gemeentebe-stuur aan dhr. Zeulevoet, directeur dienst Sociale Zorg bij verlaten dienst in 1958), 'Om de Noord', 'Wessanen's Koninklijke Fabrieken 1765-1940' (luxe editie), 'De Zaanstreek Toen' (1968), 20 foto's van diverse plekken en mensen, 49 ansichtkaarten, diverse kranten uit 1945 (Trouw, De Strijd, Het Vrije Volk, De Waarheid, Vrij Nederland, Je Maintiendrai, Typhoon), krantenartikelen uit de Typhoon: 1-5-65 Oorlogsjaren in de Zaanstreek, 1940-1965 bevrijdingsnummer, 7-11-65 J. Boot: steun voor ir. Wiesenthal, 7-5-66 Tussen mijnenvelden en bommen, div. krantenartikelen over doktoren in Wormerveer; **O. Schriemer** (Krommenie), diverse documentatiematerialen m.b.t. LBO De Noordhoek en Het Noorderveer o.a.: foto's, leerlingenlijsten vanaf 1981, krantenknipselmap Saenredamcollege vanaf 1992 t/m 2002 samengesteld door docent A. Hartman, jaarboek 1998 examenklassen schooljaar 1997-1998, 9 videobanden van schoolevenementen, 16 mm films, fotonegatieven; **H. Blijenburg** (Architectenburo Hooijschuur), verbouwingstekening (1920) van huis tot winkelhuis voor Schoenenmagazijn Zwart (Zaanweg 24), foto Chr. Mavo Zaanstreek-Noord, 15 foto's bouw Chr. School 'School met de Bijbel' (Noorderstraat), plakboek met knipsels en foto's van d'Acht Staten; **D.W. Boerwinkel**, 3 documentatiemappen met foto's door de heer Boerwinkel zelf samengesteld met uitgebreide informatie over Wormerveerse

Molens, 2 ansichtkaarten: Pelmolen De Jonge Voorn en De Zaanstroom, 5 molenfoto's; **P. Renooij**, Leerboek voor de politie in 2 delen in gebruik bij recherche Wormerveer (1923), cahier handgeschreven reisverslag naar Lochem met foto's en ansichtkaarten (1928), foto's: Fröbelschool (1949), oude schoolfoto (School C?), P. Renooij op fiets en als matroos op boot, familiefoto Zaanweg 109 (1939), feesttafel Huis te Zaanen en 2 koude buffetten, zilverpoetsend personeel, hotel gezien vanaf Zaanweg en Wormer, 16 foto's ex- en interieur Banketbakkerij J. Renooij, fotoalbum met geschiedenis restaurant Huis te Zaanen, 2 ansichtkaarten (Hotel Restaurant Huis te Zaanen met automatiek, idem met Banketbakkerij), boek 'Wessanen's Kon. Fabrieken 1765-1940', eerste dagenvolp met postzegel en foto oud postkantoor t.g.v. slaan eerste paal op 10-9-1984, persoonlijke documenten o.a.: motorrijtuigenbelastingkaart 1938, schoolboekje School C, zwemdiploma Zaanlandsche Bad- en Zweminrichting Zandijk (1952), diploma voor veilig verkeer (1953), Schoolatletiekvaardigheidsdiploma (1955), zeer veel documentatie omtrent Hotel en restaurant Huis te Zaanen en banketbakkerij Renooij o.a.: briefpapier, promotiedrukwerk, verpakingsmateriaal, spaarkaarten, menu- en wijnkaarten (o.a. menukaart in houten koker t.g.v. slaan eerste paal complex De Nieuwe Soos), feestlied van Willy en Gerrit Slot t.g.v. 40 jaar Huis te Zaanen (1977); **Rob de Jong** (Wormerveer), boek Ger Jan Onrust 'De West-Zaandamse Revolutie: de rol van de schutterijen in West-Zaandam in 1782', oorkonde: Prijs getrouw kerkbezoek voor N. Al, leerling van St. Josephschool in 1924; **Wilma van Lieshout**, 'Parkgedichten 2006': gedichtenbundel van de scholen De Pionier, Toermalijn en De Mei; **Wim Taanman**, CD opname radiogesprek crash B17 bommenwerper;

Piet Aafjes (Wormer), aanmeldingsformulier Zaanse Watersport Vereniging Stormvogels, bedankkaart ter herinnering aan de doop van ms. De Steert, boekje bij tentoonstelling 'Weet waar u woont'; **Tini van Gemeren**, longdrinkglas Reisburo Touring; **N.N.**, spaarpot t.g.v. 100 jaar School met den Bijbel (1982); **Kees van Dalsem** (Callantsoog), 5 melkflessen: 4 van de EMZA Wormer-

veer en 1 van CMC, 2 reclamefolders van Garage Zwart over Opel Caravan en Opel Snelbestelwaggen; **W.L. van Geuns** (Reeuwijk), foto van personeel Erve De Jong (jaar onbekend); **Loes van Horsen**, boek 'De Zaanse Smeltkroes: portretten van 25 streekgenoten', 'Noord-Hollands platenboek', programma voor de herdenkingsavond t.g.v. het 75-jarig bestaan der School met den Bijbel (1882-1957) in de Gereformeerde Kerk aan de Wattstraat, posterbord Zaanse Cultuurmarkt vrijdag 30 juni 2006 in het Wilhelminapark; **N.N.**, ansichtkaart van molen De Grootvorst in feesttooi met vermelding Boon's cacao Wormerveer, diverse afleveringen van 'Ach Lieve Tijd', VPRO-gids met artikel over voetbalfilms Dick Laan, diverse nummers van de tijdschriften Zaan Network, Zaanbreed en de Windbrief, adresboek Wormerveer (jaar onbekend), boeken: Cor Bruijn 'De zwerftocht van Eggejan Korse' en 'Heert mijn zoon, waar ben je?'; **Klaas Postma** (Krommenie), boek Aris van Braam 'Bloei en verval van het economisch-sociale leven aan de Zaan in de 17de en 18de eeuw'; **Klaas Spaander** (Tasmanië), drukplaat D. Spaander N.V. Marktstraat 34-40, Wormerveer tel. 81661 'Alles voor 't kantoor', cd-rom met foto's van oud Wormerveer; **Mevr. Constant**, boeken 'Wormerveer Langs weg en Zaan' en 'Portret van de Zaan'; **Henk Dietz** (Krommenie), boek 'Olieslagerscontract 1727-1917'; **Mevr. Hoogerwerf**, 'De Zaanse zwembaden in perspectief' (1990); **Mevr. Kramer**, boek J. Aten 'Wormerveer Langs weg en Zaan', 'De Speelwagen' (1951), gebonden tijdschriftjaargangen: Geïllustreerd Zondagsblad Zaanlander: 6^e en 7^e jrg. 1896/1898 en De Prins der geïllustreerde bladen, 16^e jrg. 1917; **Mevr. S. Veldhuis-Laan**, Boon-flitsen: 150 jaar Boon (herdenkingsboekje), Boon-flitsen: speciale uitgave van het 150-jarig jubileum in 1963 (verslag), brief verkrijging praedicaat 'Koninklijke', toespraak Burgemeester Mr. J.C. Lycklama t.g.v. verlening praedicaat, envelop bruin van N.V. Cacao- en Chocoladefabrieken Boon Wormerveer (Holland), Feest bij Boon: programmaboekje, menukaart feestdiner, gratificatiezakje, envelop met uitnodiging en toegangsbewijs voor de grote gevarieerde kindervoorstelling, foto vuurwerk 'Wel thuis' Boon N.V. Cacao- en Chocoladefabrieken Wormerveer, sigarendoosje met inhoud: 2 sigaren, 3 sigarenbandjes en mapje lucifers met feestlogo, sigarendoosje 200 jaar Wessanen: 1 sigaar, 1 sigarenbandje en 2 mapjes lucifers met logo, speldje Boon Wormerveer t.g.v. 150 jaar Boon; **Mevr. Tuinhof**, gouache van G. Mol molen De Koning van Pruisen in Westzijderveld, pentekening van G. Mol Kasteel Sas-senpoort in Zwolle (1941); **Laurens Vis** (Wassenaar), serie losse afleveringen van 'brieven aan Krommenieërs van een oud-Wormerveerder' (is Jan Dekker Jzn.); **De Lorzie**, boek Margreet Bruijn 'De man achter Sil'; **G.B.D. van Schaik**, boek 'Theetaid in de Harenmakerai'.